

Odporúčania pre udržanie aktuálneho stavu a ďalší rozvoj inkluzívneho prostredia v materských školách v zapojených obciach NP PRIM II. v súvislosti s účasťou detí z marginalizovaných rómskych komunití.

Základná informácia

V rámci NP PRIM II. bolo vykonávaných niekoľko opatrení, ktorých cieľom bolo vybudovať otvorené a rešpektujúce prostredie v materských školách (ďalej MŠ) najmä v súvislosti so zvýšenou účasťou detí z marginalizovaných rómskych komunití (ďalej MRK). Jedným z opatrení bola aj autoevaluácia MŠ¹. Na základe týchto výsledkov si inkluzívne tímy v MŠ definovali Akčné plány zmeny (PRIM I.) a Desegregačné akčné plány (PRIM II.). V závere boli na základe skúsenosti z praxe jednotlivých MŠ vytvorené nasledujúce odporúčania pre udržanie a ďalší rozvoj inkluzívneho prostredia. Odporúčania sú rozdelené na celky v rámci použitej metodológie autoevaluácie s prihliadnutím na index inklúzie.

RIADENIE PROCESOV, ROLA A PRÍNOS KIV

- Zvážiť poskytnutie **väčšieho priestoru iniciatívam zamestnancov** pri riešení rôznych výziev týkajúcich sa výchovno-vzdelávacieho procesu a zlepšenia inkluzívneho prostredia MŠ.
- Podporovať **ďalšie vzdelávanie zamestnancov** v súlade so zadanými prioritami a cieľmi MŠ, hľadať aj **iné formy posilňovania kompetencií** zamestnancov (expertná podpora prípadne vzájomné učenie s kolegami z iných MŠ a i.).

INKLUZÍVNY TÍM MATERSKEJ ŠKOLY AKO NOVÝ ELEMENT PRAXE

- Aktívne vyhľadávať možnosti (personálne, finančné kapacity) **na trvalé zaradenie špeciálnych pedagógov medzi kmeňových zamestnancov**. Pozitívne výsledky depistážno-stimulačných programov pri riešení vyrovnávania deficitov v kognitívnych oblastiach u detí z marginalizovaných rómskych komunití potvrdzujú, že je to významný prvok pri budovaní inkluzívneho predprimárneho vzdelávania.
- **Prítomnosť Rómov a Rómok** v kolektíve zamestnancov MŠ je pre deti (zvlášť pre tie, ktoré pochádzajú z marginalizovaných komunití či sociálne znevýhodneného prostredia) dôležitý

¹ [Klein, V. – Šilonová, V. 2020: Metodická príručka inkluzívneho predprimárneho vzdelávania 2. aktualizované vydanie, Ministerstvo vnútra SR, s. 70-90](#)

signál, že sú v bezpečnom prostredí. Silne odporúčame využívať možnosť zamestnávať rodičovských asistentov prípadne pomocných vychovávateľov, ktorí pochádzajú z rómskych komunít prípadne sa hlásia k rómskej národnosti.

- Podporovať zamestnanie Rómov a Rómkov, ktorí nemajú dosiahnuté kvalifikačné kritériá v zmysle platnej legislatívy v **ich ďalšom vzdelávaní**. Ako Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity si každú iniciatívu v tomto smere veľmi vážime.
- Priebežne **prípravovať kmeňových zamestnancov** na zapojenie Rómov a Rómkov do kolektívov MŠ, najmä oblasti scitlivovania komunikácie, podpory solidarity a tolerancie prípadných individuálnych špecifik a p.

PROCES VÝCHOVY A VZDELÁVANIA/UČENIA SA DETÍ Z MRK V PODMIENKACH NP PRIM II.

- Je mimoriadne dôležité odstrániť **dvojmennú prevádzku** MŠ.
- Je mimoriadne dôležité predĺžiť účasť detí z marginalizovaných rómskych komunít (ale aj u iných detí zo sociálne znevýhodneného prostredia) na **celodenný pobyt v MŠ**. Odstrániť **prekážky, ktoré bránia** v takomto pobyte v úzkej spolupráci so zriaďovateľom (napr. Príspevok na stravu, obmedzenie poplatkov a i.)
- Na zlepšenie výsledkov predprimárneho vzdelávania a pre lepší štart detí z marginalizovaných komunít do života je dôležité zabezpečiť **kapacity MŠ tak, aby už deti od 3 rokov** mohli využívať túto príležitosť.

VZDELÁVANIE ZAMESTNANCOV

- Kontinuálne vzdelávanie všetkých zamestnancov MŠ orientované na fungujúce prvky inkluzívneho vzdelávania je dôležité nielen pre profesijný rast samotných zamestnancov, ale taktiež prispieva k efektívnejšiemu napĺňaniu potrieb detí. Prosíme, umožňujte svojim zamestnancom využívanie možností **na vzdelávanie úpravou organizácie ich práce**.

PRIESTOROVÉ A MATERIÁLNO-TECHNICKÉ PODMIENKY MATERSKEJ ŠKOLY

- Pri plánovaní rozširovania kapacít MŠ v budúcnosti zvažiť aj **vytvorenie priestoru pre rodičov detí** na stretávanie sa či diskkrétne sledovanie procesu v MŠ, ktoré by posilnilo ich dôveru v bezpečné prostredie a blaho ich dieťaťa.

KLÍMA MATERSKEJ ŠKOLY (S DÔRAZOM NA DESEGREGÁCIU)

- Z praxe v zapojených MŠ vyvstáva najmä potreba vytvorenia **zázemia pre zlepšenie hygieny**, ktorá bola riešená napríklad vybudovaním dodatočných spŕch, oddeleného priestoru na výmenu oblečenia pri prítomnosti rodičov, hygienického filtra, zabezpečenie náhradného oblečenia a obuvi na rôzne ročné obdobia, posteľné obliečky a i.. Odporúčame venovať pozornosť tejto oblasti v úzkej spolupráci s rodičmi a zriaďovateľom pri zachovaní rešpektujúcej komunikácie.
- Posilňovanie príležitostí na stretávanie sa a **spoluprácu s ostatnými deťmi z obce**, najmä v prípade elokovaných pracovísk resp. MŠ, ktoré navštevujú len rómske deti. Ide o prípravu spoločných vystúpení pre rodičov alebo v rámci obce, výletov a p.
- Dôsledne a pravidelne prehodnocovať jednotlivé praktiky a prístupy s cieľom **odstrániť riziko segregáčnej praxe** (napr. vznik oddelených vchodov, šatní, tried, miest v jedálni len pre deti z marginalizovaných komún, oddelené rodičovské stretnutia, i.

SPOLUPRÁCA MATERSKEJ ŠKOLY S RODIČMI, ZRIAĐOVATEĽOM, KOMUNITOU, OSTATNÝMI POMÁHAJÚCIMI PROFESIAMÍ

- Dôsledne využívať a systematicky prepájať spoluprácu s ostatnými pomáhajúcimi profesiami v obci najmä však s terénnymi sociálnymi pracovníkmi, zamestnancami komunitného centra, asistentami podpory zdravia, príslušníkmi miestnych občianskych preventívnych služieb, členmi rozvojových tímov a i.
- Pre rozvoj inkluzívnej MŠ ako príspevok k riešeniu sociálno-ekonomickej integrácie niektorých skupín obyvateľov je **zladenie vízie vedenia obce a MŠ** nevyhnutnosťou.

ZVLÁDANIE PANDEMICKEJ SITUÁCIE A DIŠTANČNÉ ČI INÉ FORMY PREDPRIMÁRNEHO VZDELÁVANIA

- Pri pandémie COVID-19 sa ukázalo, že je nutné strategicky **budovať kapacity MŠ na zvládanie obdobnej situácie v budúcnosti** ako napr. posilňovaním kompetencií zamestnancov pre individualizované formy vzdelávania, budovanie materiálno technického zázemia pre činnosti mimo tradičných, uzatvorených priestorov MŠ a p.

V Bratislave, 27.10.2023